

የችግርን መሰረታዊ ምክንያት በመተንተን መከየት

ምን?

የችግሮችን መሰረታዊ ምክንያት መተንተን ዘዴ (የዓሳ አጥንት) ማለት፡

ባለሙያዎች በቡድን በመሆን ችግሮችን በስዕላዊ መልክ በማስቀመጥ የችግሮችን መሰረታዊ መንስኤ በትክክል ለይቶ ለማውጣት የሚያስችል ዘዴ ነው።

ለምን ይጠቅመል?

የችግሮችን ዋና/መሰረታዊ መንስኤ በትክክል ለመለየትና ዘላቂ መፍትሄ ለማስቀመጥ

ማን?

ይህን የዓሳ አጥንት የመተንተን ዘዴ፣ ጥቂት ባለሙያዎች በቡድን በመሆን መጠቀም ይቻላል። ለማሳሌ፡-

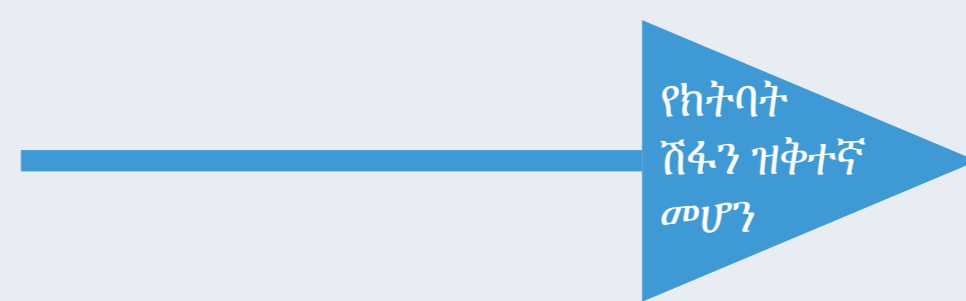
- የጤና ኤክስፐርት ባለሙያዎች፣ ከታቢዎች፣ የክትባት ተጠሪዎችና የሚመለከታቸው ሁሉ
- የክትባት ተቆጣጣሪዎችና ህላጌዎች፣ ችግሮችን ለመለየትና ለመቅረፍ እስተዋፅኦ የሚያደርጉና ሌሎች ባለሙያዎች
- የጥራት ማሻሻያ ቡድን እንዲሁም የህብረተሰብ መሪዎችና አባላት

እንዴት?

ሁሉም የቡድኑ አባላት የተስማሙበትን ችግር በግልፅ መንደፍ፡

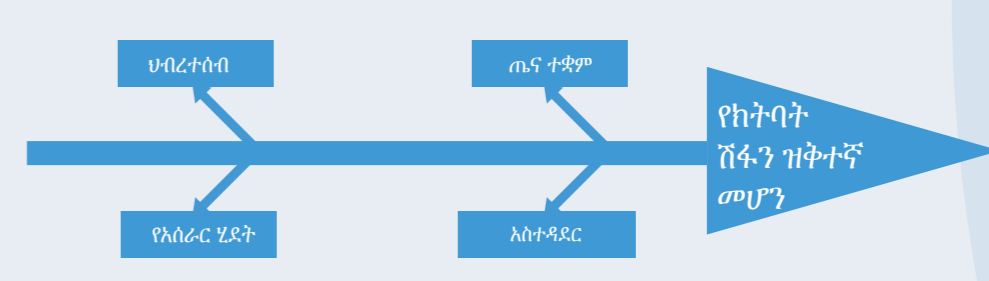
1 ችግሩን መለየትና መግለፅ፡

የተለየውን ችግር በስተቀን በኩል ማለትም ዓሳው ጭንቅላት ላይ ማስቀመጥ። ቀጥ ያለ ጭፍ ወደ ዓሳው ጭንቅላት የሚያመለክት መስመር መሳል። ይህ መስመር እንደ ዓሳ ጀርባ አጥንት ይቆጠራል። ከዚህ በስተቀን እንደሚታየው የክትባት ሽፋን ዝቅተኛ መሆን እንደምሳሌ መጠቀም ይቻላል።

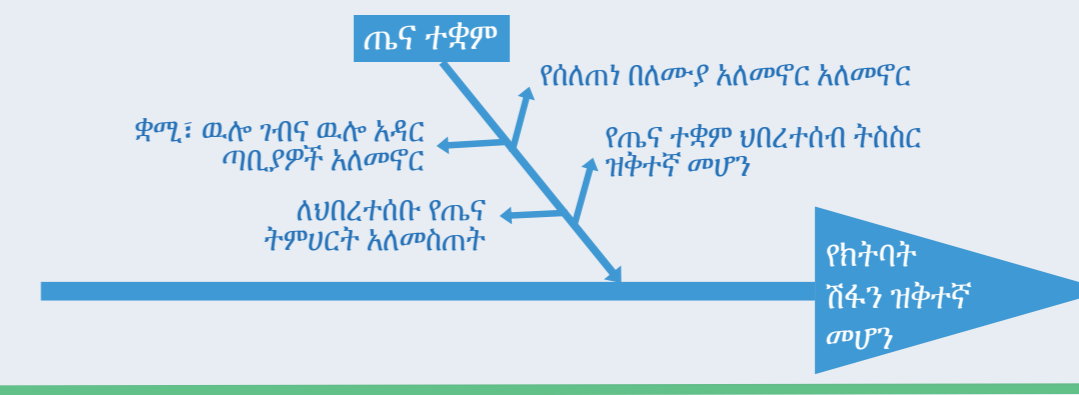
2 የችግሩ ዋና ዋና ክፍሎችን ማደራጀት

በወይይት ዋና ዋና ክፍሎች ለችግሩ ምክንያት የሆኑትን ለይቶ በማውጣት ከዋናው መስመር (የጀርባ አጥንት) ጋር ያገናኙ። ለምሳሌ ከጎን እንደሚታየው ለችግሩ ምክንያት ሊሆኑ የሚችሉ ሀሳቦች በየመልካቸው ለማደራጀት የሚያስችሉ ክፍሎች ወይም ማደራጃዎች ናቸው። ጤና ተቋም፣ ህብረተሰብ፣ መረጃ፣ የአሰራር ሂደትና አስተዳደር መጥቀስ ይቻላል።

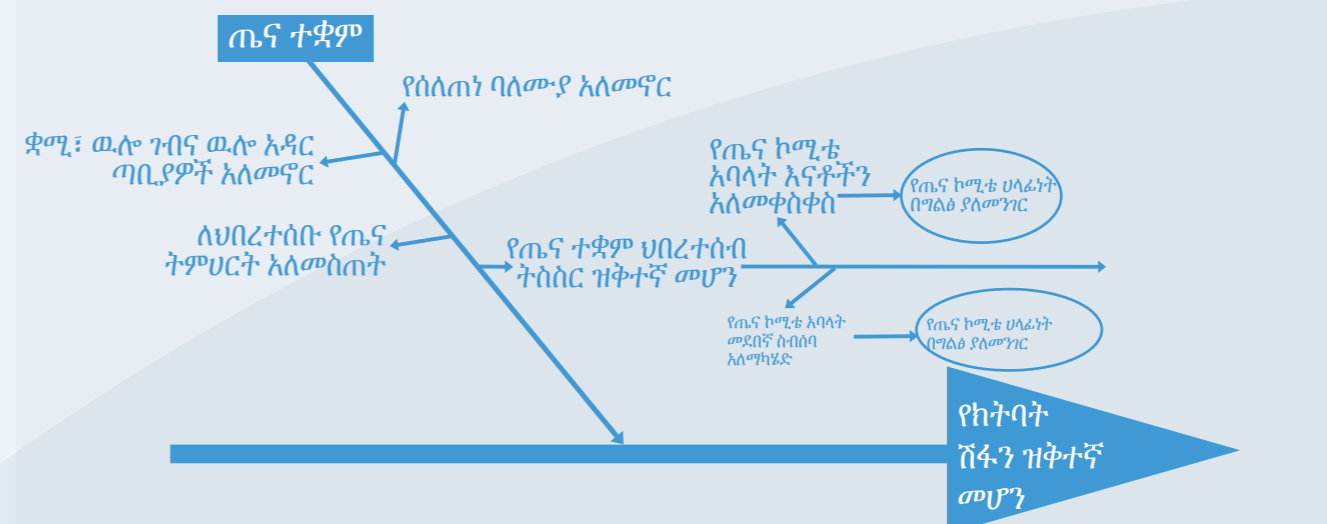
3 ችግሩን ሊያባብሱ የሚችሉ ምክንያቶች

በየመልካቸው ባደራጀናቸው በእያንዳንዱ ክፍል ውስጥ የሚገኙትን ዋና ዋና ምክንያቶችን በመወያየት በመለየት በአግደም ቅርንጫፍ መስመሮች ያስቀመጡ።

4 ብዙ ቅርንጫፍ በመሳል የችግሩን ትክክለኛ መንስኤ መፈለግ

በእያንዳንዱ ዋና ክፍል ስር ያሉ ቅርንጫፍ ክፍሎችን የሚያሳዩ ትንንሽ ቀስቶችን ይሳሉ። የመጨረሻ ነጥብ ላይ እስኪደርሱ ድረስ ቅርንጫፍ መስራት ይቀጥሉ። በተጨማሪም መንስኤው እስኪታወቅ ድረስ በጥልቀት “ለምን” እያሉ ጥያቄውን ከ2-5 ጊዜ ድረስ ይቀጥሉ።

5 በእያንዳንዱ ክፍል ከአንድ ጊዜ በላይ የታዩ መንስኤዎች የችግሩ ዋና/መሰረታዊ መንስኤ በመሆን ይለያሉ

ከተለየ ችግር ወስኖ የችግሩን ዋና መንስኤ የሆነውን በመምረጥ ችግሩን በዘላቂነት መቅረፍ ያስፈልጋል።

- ከላይ በተጠቀሰው ምሳሌ፣ “የጤና ኮሚቴ ህላጌነት በግልፅ ያለመገኘት” የችግሩ ዋና መንስኤ አድርጎ በመወሰድ ችግሩን ማስወገድ ይቻላል።
- የችግሩን ዋና መንስኤ ለማስወገድ የሚያስችሉ ተጨማሪ አማራጮች፡ የሚከተሉት ሊሆኑ ይችላሉ፡-
 - የችግሩን ዋና መንስኤ ለመቅረፍ እንደሚቻል ማረጋገጥ
 - ስራን ለማሻሻል በመጀመሪያ የተለየውን የችግሩን ዋና መንስኤ ማስወገድ ያስፈልጋል
 - የችግሩን መንስኤ ለመቅረፍ ሊያጋጥሙ የሚችሉ ተግባራዊ የሆኑ ማወቅ
 - የችግሩን መንስኤ ለመቅረፍ የሚያስፈልጉ ግብዮት መለየት
 - የችግሩን መንስኤ ለመቅረፍ የሚያስፈልጉ ቅደም ተከተሎችን ማስቀመጥ
- ትክክለኛውን የችግሩን መንስኤ ለመፈለግና ለመቅረፍ የተለያዩ ዘዴዎችን መጥቀስ ያስፈልጋል።
 - የጥራት ማሻሻያ ቡድን የችግሩን መንስኤ ለመቅረፍ እየሞከረ ችግሩ ግን የማይሻሻል ከሆነ የተለየ የችግሩ መንስኤ ትክክል አይደለም ማለት ነው።
 - በዚህ ጊዜ ሌሎች የችግሩ መንስኤዎችን በመፈተሽ ተጨማሪ “ለምን” በማለት በተደጋጋሚ መጠየቅ ያስፈልጋል።

6 አንድና ከዚያም በላይ የችግሩ መፍትሄዎችን በመለየት ችግሩን መቅረፍ

- ማስታወሻ፡
- አካባቢያዊ መፍትሄ መምረጥ
 - የተመረጠውን አካባቢያዊ መፍትሄ በጥራት ማሻሻያ ዘዴ (PDSA) መጥቀስ